

ВЛАДА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ
Кабинет Председника Владе

Подршка деци са сметњама у развоју у инклузији

Поштована председнице Владе Републике Србије,

Обраћам Вам се испред Развојног центра, Друштва дефектолога Србије, а непосредни повод је предлог Стратегије развоја образовања у Републици Србији за период до 2030.године, контекст образовна и социјална инклузија деце и ученика са сметњама у развоју.

Стратегија, овако како је написана, не препознаје и не планирана решења за кључна проблемска питања у образовању деце и ученика са сметњама у развоју, као најосетљивије групе. У материјалу који је био на јавној расправи, заједно са Акционим планом, нигде се не помиње ресурси у виду школа за образовање ученика са сметњама у развоју (у даљем тексту „специјалне“ школе) и дефектолога, који су системским Законом у образовању, одређени као носиоци решења у обезбеђивању подршке као и образовно-васпитног рада са овом децом и ученицима када је то потребно.

Проблем искључивања специјалних школа и дефектолога, у обезбеђивању решења за образовање и пружање стручне подршке за децу и ученике са сметњама у развоју и инвалидитетом, траје од 2009.године, са увођењем политике инклузивног образовања.

Са оваквом праксом и актуелном ситуацијом упознати сте од стране мог колеге и сарадника, Миодрага Недељковића, дефектолога из Бора, на пријему истакнутих наставника у Влади РС 20.02.2018. Непосредно иза тог пријема, Вашом иницијативом су предузете активности на сагледавању ситуације у раду свих специјалних школа (48), како би се кроз процес функционалне трансформације и рационализације унапредио њихов рад и обезбедило да буду укључене у решења стручне подршке деци и ученицима са сметњама у развоју, где год је то потребно. Током 2019.године Министарство просвете је значајан део времена и својих ресурса посветило активностима функционалне и квантитативне анализе специјалних школа, уз логистичку помоћ СИПРУ тима.

Уместо започетог процеса трансформације тих установа сада се Стратегијом планирају решења са формирањем специјализованих ресурсних центара (3), кроз пројектну реализацију, што отвара простор за ризик -шта после пројекта (листа је таквих ситуација након ранијих пројеката) као и повећање броја педагошких асистената. У специјалним школама опада број ученика, али се повећава број ученика код којих је образовање у домену животних вештина за које наш систем не препознаје програме и садржаје на којима би требало радити како би се што квалитетније приступило могућим квалитетним решењима у раду. Са друге стране, отвара се простор и могућности за интензивнију подршку из специјалних школа према осталим васпитним и образовним установама. Све је то процес који захтева квалитетну трансформацију за коју је Стратегија требало да покаже пут, а не поновно груписање ефемерних снага према пројектним активностима. Чини се да је време за испитивање давно прошло и да би систем требало отвореније и искреније да се односи према свом ресурсу по овој теми, а то је 48 специјалних школа. Уместо подизања стручне лествице на виши ниво рада пред посебним изазовима, висококвалификован

стручни кадар ових установа обавља послове неговатеља и личних пратилаца ученика у специјалним школама. Истовремено, систем раних интервенција за децу предшколске доби практично не постоји и родитељи су принуђени да помоћ траже у приватним ординацијама, уз огромна материјална одрицања (ко има могућности).

Проблема је чини се небројено, нови пристижу, а исти остају, јер све ово време није уважено мишљење струке, као и заинтересованих група, зарад пројеката и бројних често некавалитетних едукација, опет зарад интереса експертских група које креирају актуелна решења. Реализација ДИЛС пројекта (2009-2012), средствима из зајма Светске банке, који је био усмерен на промовисање инклузије и подизање капацитета установа за обухват деце из осетљивих група, довела је до маргинализације и искључивања дефектолошке струке из свих система отворене подршке, а истовремено омогућила погубан утицај појединаца на креирање политике образовање за ову децу и ученике, што могу потврдити као координатор групе која се на овом пројекту бавила улогом „специјалних“ школа у процесу инклузије.

Коначно, сада актуелни пројекат Инклузивног предшколског васпитања и образовања, такође уз зајам Светске банке, се нигде не помиње у тексту Стратегије, иако је сврха да пилотирана решења и примери добре праксе у предшколском васпитању и образовању буду стратешки спроведена и уграђена у систем.

Обраћамо се Вама, јер су сва четири, битна ресора, за ову тему у саставу Владе којим руководите (здравство, образовање, социјална заштита, локална самоуправа). Потребна су системска решења, а не нове анализе и пројекти да би се пилотирала решења, пошто су стварни живот и актуелна пракса потврдили све недостатке и пропусти у претходних десетак и више година. Терет потреба деце се сметњама у развоју и њихових породица постаје све већи и за читаву заједницу, али се њиховим решавањем потврђују највиши стандарди друштвене бриге и достигнућа у функционисању државе и њених институција.

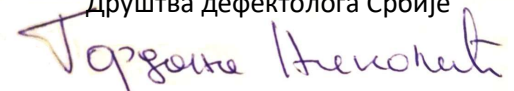
Молимо Вас да својим ауторитетом омогућите да Вас и Ваше сараднике упознамо са стварним проблемима и реалним могућностима које су достижне са постојећим ресурсима, али нам годинама измичу.

Унапред захваљујемо на могућности, да издвојите време и саслушате наше разлоге и аргументе, без посредовања, које нам до сада није донело решења и одржив систем.

С поштовањем,

У Београду, дана 08.03.2021

Председник Развојног центра
Друштва дефектолога Србије

проф др Гордана Николић